

ΕΝΟΤΗΤΑ 12

Δίνω περισσότερες πληροφορίες για μια ενέργεια ή κατάσταση

Το επίρρημα

Η Αγγελίνα έφυγε για τη Θεσσαλονίκη.

Ο κ. Βρασίδης ξέχασε τα γυαλιά του.

Ο φίλοι του Ορέστη πέρασαν το ποτάμι.

Αυτές οι πληροφορίες δεν είναι αρκετές! Εγώ θέλω να ξέρω κι άλλες πληροφορίες. Θέλω να ξέρω **πότε** έφυγε η Αγγελίνα, **πού** ξέχασε τα γυαλιά του ο θείος Βρασίδης και **πώς** κατάφεραν οι φίλοι μου να περάσουν στην απέναντι όχθη του ποταμού. Πώς μπορώ να το κάνω αυτό;

Με πολλούς τρόπους:

1. Με δευτερεύουσες προτάσεις (ενότητα 16.4)
2. Με προθετικές φράσεις – προσδιορισμούς (ενότητα 16.2 Γ)
3. Με τα **επιρρήματα** (άκλιτες λέξεις). Για δες:
Η Αγγελίνα έφυγε για τη Θεσσαλονίκη **χτες**.
Ο κ. Βρασίδης ξέχασε τα γυαλιά του **κάπου**.
Οι φίλοι του Ορέστη πέρασαν το ποτάμι **εύκολα**.

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ → Είναι άκλιτες λέξεις που συνοδεύουν τα ρήματα και τα προσδιορίζουν δίνοντάς μας πληροφορίες για τον τόπο, τον χρόνο, τον τρόπο, την ποσότητα. Τα επιρρήματα, επίσης, συνδέουν προτάσεις (χωρίς να είναι σύνδεσμοι).

121 Είδη επιρρημάτων

Με επιρρήματα μπορούμε να περιγράψουμε πολλές διαφορετικές ιδιότητες της πράξης που δηλώνει το ρήμα. Έτσι, έχουμε διαφορετικές ομάδες επιρρημάτων.

Τοπικά επιρρήματα:

Πού;

πού, εδώ, εκεί, πέρα, μακριά, κοντά, σιμά, δίπλα, μέσα, πάνω, κάτω, απέναντι, παντού, κάπου, πουθενά, ψηλά, χαμηλά, δεξιά, αριστερά, πλάι, γύρω, έξω, μεταξύ, αναμεταξύ, μπροστά, μπρος, πίσω, βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά, χάμω κ.ά.

Χρονικά επιρρήματα:

Πότε;

πότε, τώρα, τότε, πριν, μετά, σήμερα, αύριο, χτες, μεθαύριο, πέρ[υ]σι, φέτος, απόψε, αργά, νωρίς, οποτεδήποτε, όποτε, άλλοτε, κάποτε, ύστερα, έπειτα, επιτέλους, κιόλας, αμέσως, σπάνια, συχνά, τακτικά, πότε πότε κ.ά.

Τροπικά επιρρήματα:

Πώς;

πώς, όπως, έτσι, αλλιώς, κάπως, καθόλου, οπωσδήποτε, μόνο, μαζί κ.ά.

Ποσοτικά επιρρήματα:

Πόσο;

πόσο, όσο, τόσο, οσοδήποτε, κάμποσο, κάπως, περισσότερο, πολύ, ελάχιστα, λίγο, τουλάχιστον, εξίσου, σχεδόν, λιγότερο, πάνω κάτω, καθόλου κ.ά.

Αρκετές φορές, τα επιρρήματα μπορεί να συνοδεύουν επίθετα:

Ο κ. Βρασίδης είναι **πάρα πολύ** έξυπνος.

Σχεδόν όλοι ήρθαν στο πάρτι του Ορέστη.

Άλλες φορές, τα επιρρήματα προσδιορίζουν όχι το ρήμα αλλά ολόκληρη την πρόταση:

Ευτυχώς, προλάβσαμε το πλοίο.

Ειλικρινά, δεν ξέρω πώς να σας ευχαριστήσω.

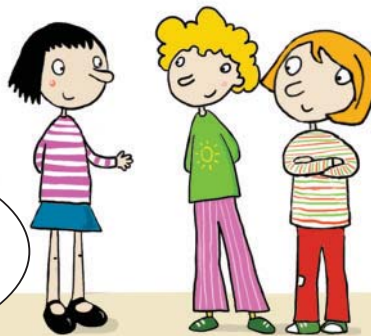
Τα επιρρήματα που προσδιορίζουν μια πρόταση λέγονται **προτασιακά επιρρήματα**.

Τέτοια είναι τα: *απλώς, βέβαια, ίσως, πραγματικά, σίγουρα, τελικά, φυσικά* κ.ά.

Επιρρήματα σε -α και -ως

Χτες είχε γενέθλια ο αδελφός μου. Πέρασαμε πολύ **ωραία** στο πάρτι του. Μόνο το χελωνάκι μας ήταν ανήσυχο και συμπεριφερόταν **παράξενα**.

Πολλά επιρρήματα σε **-α** σχηματίζονται από τον πληθυντικό του ουδέτερου των επιθέτων.
τα **ωραία** παιδιά → Πέρασαμε **ωραία**.
τα **παράξενα** αντικείμενα → Συμπεριφερόταν **παράξενα**.

Ευτυχώς, μετά από λίγο συνήθισε.

Μην το αδικείς. **Συνήθως**, τα χελωνάκια τρομάζουν με τον πολύ κόσμο.

Μερικά επιρρήματα σχηματίζονται και με την κατάληξη **-ως**:
Τα χελωνάκια **συνήθως** τρομάζουν.
Ευτυχώς, συνήθισε.

Αρκετά επιρρήματα έχουν τύπους και σε -ως και σε -α χωρίς διαφορά στη σημασία.

Παραπονιέται **αδίκως** / **άδικα**.

Σπανίως / **σπάνια** εμφανίζεται.

Οι τύποι σε -ως χρησιμοποιούνται κυρίως σε επίσημο ύφος.

Προσοχή όμως! Αρκετά επιρρήματα έχουν τύπους και σε -ως και σε -α με **διαφορετική** σημασία!

ΕΝΟΤΗΤΑ 12: Δίνω περισσότερες πληροφορίες για μια ενέργεια ή κατάσταση

π.χ. Η πυροσβεστική έφτασε **αμέσως** (=πολύ γρήγορα) στον τόπο της πυρκαγιάς.
Εν όψει των εκλογών, ο υποψήφιος δήμαρχος κατέβηκε στην κεντρική λαχαναγορά για να επικοινωνήσει **άμεσα** (=χωρίς μεσολάβηση άλλων) με τους εμπόρους και τους καταναλωτές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 30

Φτιάχνω στο τετράδιό μου προτάσεις που δείχνουν τη διαφορετική σημασία των παρακάτω επιρρημάτων:

απλώς – απλά, εκτάκτως – έκτακτα, ευχαρίστως – ευχάριστα, τελείως – τέλεια

Παραθετικά επιρρημάτων

Μερικές φορές, όμως, θέλω να εκφράσω σύγκριση και στα επιρρήματα:

- Ορέστη, φέρε μου σε παρακαλώ το βαζάκι με το γλυκό.
- Πού είναι;
- Χαμηλά, στο ράφι της κουζίνας.
- Δεν το βρίσκω. Είναι κοντά στο μπολ με τα φρούτα;
- Όχι, **χαμηλότερα**.
- Εκεί που έχεις ένα βαζάκι που λέει «ζάχαρη»;
- Όχι, όχι, ακόμα **πιο χαμηλά**.
- Α, το βρήκα. Ε, μα ήταν **πάρα πολύ χαμηλά**, γι' αυτό δεν το βρήκα εύκολα.

Τα παραθετικά των επιρρημάτων μοιάζουν με εκείνα των επιθέτων.

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται:

- είτε μονολεκτικά, με τις καταλήξεις -ότερα και -ύτερα:
ωραία – ωραιότερα
βαθιά – βαθύτερα
- είτε περιφραστικά, με τη λέξη **πιο**:
ωραία – πιο ωραία
βαθιά – πιο βαθιά

Ο υπερθετικός σχηματίζεται:

- είτε μονολεκτικά, με τις καταλήξεις -ότατα, -ύτατα:
ωραία – ωραιότατα
βαθιά – βαθύτατα
- είτε περιφραστικά, με τα επιρρήματα *πολύ*, *πάρα πολύ*:
ωραία – πολύ ωραία
βαθιά – πάρα πολύ βαθιά

Τα παραθετικά των επιρρημάτων που δεν προέρχονται από επίθετα σχηματίζονται μόνο περιφραστικά, δηλ. κάτω – πιο κάτω, μπροστά – πιο μπροστά.

Τι θα θυμάμαι για... τα επιρρήματα

1. Τα επιρρήματα μπορεί να είναι **τοπικά**, **χρονικά**, **τροπικά**, **ποσοτικά**.
2. Μερικά επιρρήματα σχηματίζονται από επίθετα με την κατάληξη -α ή -ως.
3. Κάποια επιρρήματα σχηματίζουν παραθετικά.

